

การสถาปนา
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ
สยามมกุฎราชกุมาร

ด้วยพระบรมวงษานุวงศ์ แลข้าราชการ
ผู้ใหญ่ผู้น้อย ได้กราบบังคมทูล พระกรุณา
เพื่อได้ทรงสถาปนา สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราช มกุฎราชกุมารไว้
สืบต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิรา
วุธ มีพระเกียรตินิยต์ เป็นที่สองรองสมเด็จพระ
พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ศึกษ
มาแต่เดิม สมควรจะได้รับพระอิสริยยศ
ให้ตามควรแก่สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราช มกุฎ
ราชกุมาร ได้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัด
การประชุม พระบรมวงษานุวงศ์ แลข้าราชการ
เพื่อจะได้อภิเษก พระบรมราชโอรส
ให้พร้อมทั่วกัน

วันที่ ๑๓ มกราคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๓๓
เจ้าพนักงานได้จัดการ ที่พระที่นั่งอมรินท
รวินิจฉัย ทั้งพระไชยวัฒนบุรีประจักษ์การทั้ง
๕ องค์พระที่นั่งเสวยพระที่นั่ง ทอดพระแท่น
ตรงหน้าพระที่นั่งเสวยพระที่นั่ง ออกมา ทั้งพระ
ราชบัณฑิตยสถาน ทอดพระแสงต่าง ๆ บนพระ
ที่นั่งบิณฑบาต ทั้งเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์
ถัดพระฉัตรออกมาทั้ง อาสน์สงฆ์ หน้าพระฉาก
ทอดพระเกี้ยว กามเส้า ทั้งเครื่องสูงห้าชั้น
และพุ่มสาย ช้างเผือกเผือกขาว แลพระที่

นั่งภายนอกเส้า เป็นที่พระบรมวงษานุวงศ์
มหาดเล็ก แลเจ้าพนักงานต่าง ๆ เฝ้าทูลละออง
ธุลีพระบาท ภายในเส้าเป็นที่ข้าราชการ
ฝ่ายทหารเฝ้า ข้างผนังเบื้องขวา ภายในเส้า
เป็นที่ข้าราชการฝ่ายพลเรือนเฝ้า ในระหว่าง
ข้าราชการ ๒ ฝ่ายนั้นเป็นที่กรมพระตำรวจเจ้า
ทรงพระทวาร ถวายเข้ามาระหว่างกรมพระตำ
รวจ เป็นที่ราชทูตกงสุลผู้แทนพระเจ้าแผ่นดิน
ต่างประเทศเฝ้า เวลาบ่าย ๒ โมงเศษ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกที่
พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระสงฆ์ ๓๐ รูป
มีพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณ
วโรรส เป็นประธาน พร้อมกัน ณ ที่อาสน์
สงฆ์นั้น พระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการ
ฝ่ายทหารพลเรือน เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
พร้อมกันโดยตำแหน่ง พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ทรงยกเทียนเครื่องนมัสการ แล้ว
ประทับที่พระราชบัลลังก์ บนพระแท่น
เจ้าพนักงานประโคมแตรฝรั่ง มโหรีที่กลี ครั้น
สวดเสวยประโคมแล้ว เจ้าพนักงานกระทรวง
ว่าการต่างประเทศ กระทรวงวังนำราชทูต
กงสุล ผู้แทนพระเจ้าแผ่นดินต่างประเทศ
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท หลวงประสิทธิอักษร
สาคร กระทรวงมรดาษาอ่านประกาศพระ
บรมราชกระแส จบแล้วทูลเกล้าฯ ถวาย
ประกาศ พระสงฆ์สวดไชยปริตชีพอพรหมณ์
เข้าสังข์ เจ้าพนักงานประโคมดุริยดนตรีขึ้น
พร้อมกัน พนักงานกรมกองแล้วจินดา
ได้ยิงปืนมหาฤกษ์ มหาไชย มหาจักร
มหาปราบ ๓๐ นัด แล้วกรมทหารยก
ทหารเรือได้ยิงปืนสลุต ๓๐ นัดต่อไป ในขณะนั้น

หม่อมอนุวัตร วรพงษ์ทูลเกล้าฯ ถวาย พระ
ราชลัญจกร สำหรับตำแหน่ง สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หม่อม
เจ้าประภากร ทูลเกล้าฯ ถวาย เครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์ ชั้นที่ ๑ มหาวราภรณ์ สำหรับตำแหน่ง
คณะมนตรีที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน พระราชทาน
ให้พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ กรมหมื่นสมมตอมร
พันธ์ มีท้องตราให้นำส่งออกไปถวาย แล้วพระ
ราชโอรสา เจ้าพนักงานกรมพระภูษามาสา
ทูลเกล้าฯ ถวายพระสังวาลพระเพท แลพระ
ขำมรงค์นพเก้า หลวงสำเร็จพระขรรค์ หลวง
สรรพาวุธ เจ้าพนักงานกรมพระแสง หอก ดาบ
ถวายพระแสงขลุ่ย แก้วแก้วพระแสง กระบี่ ขี่เหนาะ
ไปรบกเกล้าฯ พระราชทานให้พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ
องค์เจ้าไชยนิทมเกล มีท้องตราให้นำส่งออกไป
ถวาย แล้วมีพระราชดำรัสที่ ระไปรบกเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ดำรงพระ
ยศในตำแหน่งที่ นายทหาร แล้วหม่อมอนุวัตร
อิศรวรย์ ทูลเกล้าฯ ถวาย พระราชหัตถ
เลขา แล สัญญาบัตร ทหาร ซึ่งทรงพระกรุณา
ไปรบกเกล้าฯ ให้ ดำรงพระยศในตำแหน่ง
นายร้อยโทในกรมทหารราบ “มหาดเล็ก” แล
นายพันเอกพิเศษ ใน กรมทหารราบ
“ลือมวัง” แล้ว พระยา วรเชษฐศักดิ์ราช
พร้อมด้วย พระบริรักษ์ ภูธร ขุน ขาว อัครนิกร
ขุนสรรพาทนาภิบาล ทูลเกล้าฯ ถวาย เครื่อง
ยศ ทหาร ไปรบกเกล้าฯ พระราชทานให้พระเจ้า
อยู่หัวฯ เสด็จฯ เจ้าฟ้ากรมขุนนิคราษฎร์กิจวงษ์
มีท้องตราให้นำส่งออกไปถวาย

ใน ขณะที่ พระราชทาน สัญญาบัตร ทหาร
มหาดเล็ก ที่ ยืนแถว อยู่หน้าศาลาที่ ว่า
การกระทรวงวัง ทำวันทียาวๆ ทำเพลง แตร
สรรเสริญ พระ บารมี แล้วสมเด็จพระเจ้า อยู่
หัวฯ เสด็จฯ ราชวรวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม
กรมพระจักร
พรรดิพงษ์ กรวย บังคม ทูล พระกรุณา ถวาย
ไชยมงคลแทน พระบรมวงษานุวงษ์ฝ่ายหน้า มีส
เตอร์ แกม เปอ แมมย์ ราชทูตเยอรมัน กรวย
บังคมทูล พระกรุณาถวายไชยมงคล แทน
ราชทูตลง ชูล ผู้แทนพระเจ้าแผ่นดินต่าง
ประเทศ เจ้าพระยาภาสกรวงษ์ กรวย
บังคมทูลพระกรุณาถวายไชยมงคล แทนข้าราช
การฝ่ายหน้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มีพระราชดำรัสตอบแล้ว ทรงพระดำเนิน
จากที่ประทับ เจ้าพนักงาน ประโคมแตรฝรั่ง
มโหรีที่อยู่อีกครั้ง ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว มีพระ ราชดำรัส ปราเสด็จด้วยผู้ที่มา
ประชุม นั้น ตามสมควร แล้ว ราชทูตลงชูล
ผู้แทนพระเจ้าแผ่นดินต่างประเทศ แลข้าราชการ
ฝ่ายทหาร พลเรือน นอก จากมหาดเล็ก ดำรง
แลเจ้าพนักงาน ออก จากที่ เฝ้า แล้ว พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ประทับ ที่ พระเก้าอี้
พระสงฆ์ถวาย อธิเบศถวาย พระพรดา แล้ว
เสด็จสู่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ประทับ
พระที่นั่งภัทรบิฐ พระบรมวงษานุวงษ์
ข้าราชการ ฝ่ายใน แล หม่อมท้าวใน พระ
บรมวงษานุวงษ์บุตรภรรยาข้าราชการ เฝ้า
ทูลของ ขลุ่ย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ข้าราชการ พระบรมราชกระแสน แล้ว พระ
เจ้า ราชวรพงษ์ เสด็จฯ พระองค์เจ้าบุตรีถวาย

มังคม ทูลพระ กรุณา ถวายไชย มงคล แทน
พระบรม วงษา นุวงศ์ ข้าราชการ ฝ่ายใน
ท่านผู้ศรัทธา เปลี่ยน ภรรยา เจ้าพระยา
ภานุวงศ์ ถวายมังคม ทูลพระ กรุณา ถวาย
ไชย มงคล แทนหม่อม ห้าม ในพระ บรม
วงษา นุวงศ์ แล บุตร ภรรยาข้าราชการ พระ บาท
สมเด็จพระ เจ้า อยู่หัว มีพระ ราช คำรัส ทอบ
แล้ว เสกข์ ขึ้น

ในวัน นี้ เวลาเช้า ๓ โมง แลบ่าย ๔ โมง
เจ้าพนักงาน ทหาร ยก ทหาร เวช ใต้ ยิง ขึ้น
สลุต อีก เหมือน กัน จึง รวมเป็น ๓ เวลา

เวลาเย็น วัน นี้ กรมทหารราบ “มหาดเล็ก”
แลกรม ทหาร ราม “ลัทธิวัจ” ได้มีการ
ประชุมถวายไชย มงคล แลส่ง ความยินดี
ที่สมเด็จพระ บรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหา
จักรีราช สยามมกุฎราชกุมาร ได้ รับ
พระ ราชทานตำแหน่ง ที่ นายร้อยโท ในกรม
ทหาร ราม “มหาดเล็ก” แล นาย พัน
เอก พิเศษ ใน กรม ทหาร ราม “ลัทธิวัจ”

ใน การ ประชุมนี้ พระบรม วงษา นุวงศ์
ฝ่ายพลเรือน ทรง แต่ง พระ องค์ เครื่อง มหา
จักรกิริ ย่าง ทรง พระ ภูษา ศรี น้ำเงินแก่
ฉลอง พระ องค์ เย็บระยับ ย่าง ทรงสาย
สพาย เครื่อง ราชอิศริยาภรณ์ อัน เป็น ที่ เชิด
ชู ยิ่ง ช้างเผือก ประทับ ถวายเครื่อง ราชอิศริ
ยาภรณ์ ต่าง ๆ ตามที่ ได้ รับพระ ราชทาน ข้า
ทูล ถอง ขัติ พระ บาท นุ่งผ้า ศรี น้ำเงินแก่
สวมเสื้อ เย็บระยับ เข้ม ขาว ประทับเครื่อง
ราชอิศริยาภรณ์ ตาม สมควร ทำวรา แล ทหาร

สวมเสื้อ เข้มขด ประทับเครื่อง ราชอิศริยาภรณ์
ฝ่ายใน แต่ง เข้มขด สพักแพ ยักกัน
ตาม ชั้น ครา ประทับเครื่อง ราชอิศริยาภรณ์
เหมือน กัน

คำพระ บรม วงษา นุวงศ์ แล ข้า ราชการ
ถวายมังคม ทูลพระ กรุณา แล พระ ราชทัต
เลขา คำประกาศ คำ ถวายไชย มงคล พระ ราช
คำรัส ทอบ จึง มี แจ้งต่อไป

คำพระ บรม วงษา นุวงศ์ แล

ข้าราชการ ถวาย มังคมทูลพระกรุณา

พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ ๑

วันที่ ๓๐ มกราคม รัตนโกสินทร ศักราช ๑๓๓๖

ขอ เศษ ฝ่าย ถอง ขัติ พระ บาท ปกเกล้า ฯ
ข้าพระ พุททเจ้า พระ บรม วงษา นุวงศ์
เสนา ยกี้ แลข้า ราชการ ผู้ใหญ่ ผู้ น้อย ทั้ง
หลาย ขอ พระ ราช ทาน พระ บรมราช วิจารณ์
ถวายมังคม ทูลพระ กรุณา ให้ ทราบใต้ฝ่าย
ถอง ขัติ พระ บาท

ด้วย การ ที่ สมเด็จพระ บรม โอรสาธิราช
มกุฎราชกุมาร เสกข์ สวรรคตไป โดย ที่
ไม่มี ผู้ใด จะ คิดเห็น ได้ ใน ครั้งนี้ เป็น ที่
ทุกข์ โทมนัสเศร้า โศกเป็นอัน เกล็ด อยู่ทั่วกัน
แล้วแล ยังมี ทนระ คลายความทุกข์ โศก อันนี้ ก็
ยังเกิด มี ความวิทก ทุกข์ ร้อน เพิ่ม เติมขึ้น ตาม
เหตุ อัน เป็น ที่ เศร้า โศก อยู่ นี้ อีก ด้วย การ
ที่ยัง ไม่ ได้ ทรง พระ กรุณา ไปรทเกล้า ฯ สด
ปนา สมเด็จพระ เจ้า ลูกยาเธอ พระ องค์ใดไว้ สืบ